

Dr. Bogomir Novak

Postantropocentrično odpiranje prostora bioetike

V prispevku o postantropocentrični filozofski tematizaciji bioetike razvijamo posledice ugotovitev frankfurtske šole marksizma in še posebej Habermasove kritike naturalizma. Pokažemo, zakaj novoveški antropocentrizem absolutnega subjekta, ki je privedel do instrumentaliziranega, funkcionalističnega uma še ni odpiral prostora zanjo. Gre za antropološke lastnosti gospostva enodimenzionalnega človeka kot agresivnega subjekta, ki so: enodimenzionalno mišljenje v smislu racionalne instrumentaliziranosti, imperialna, avtokratska kultura kolonizacije življenja, enosmerna komunikacijska strategija dobim – izgubiš, (samo)volja do moči, akumulacija kapitala in materialnih dobrin, konfliktnost, t. j. konkurenčni boj s hipertekmovalnostjo, ekspanzionistični-eksplozivni model delovanja (po zvijačnosti uma), posledica vsega tega pa je upor narave kot sredstva. Človek zaman poskuša doseči gospostvo nad (svojo) naravo s pomočjo zvijačnosti uma, ki se navsezadnje vselej obrne zoper njega. Nekateri misleci kot so Lewis, Fukuyama celo diagnosticirajo konec človeka. Gospostvo zlorablja bioetiko.

Šele nova, celostna paradigma znanosti, ki nasproti mehanicistični (naturalistične, tehnicistične), ki izhaja iz decentriranega subjekta odpira prostor uveljavljanja bioetike. V tabeli navajamo še naslednje lastnosti obvladovanja nasproti gospostvu: odprt, dinamično uravnotežen multifunkcionalni človek, racionalna samoomejitev – avtokorekcija, komunikacijska interakcija, načelo izboljševanja kakovosti življenja, dela in šole, konvivialna tehnika, človek v sožitju z (an)organsko naravo, empatično znanje. Bioetiko se na različne načine opredeljuje. Za nas je to etika sožitja, sodelovanja in preseganja 'sebičnega gena'.